

Posudek oponenta diplomové práce

Lucie Kovandová: Pravěk Velvarska. Diplomová práce. Ústav pro archeologii, Univerzita Karlova v Praze – Filozofická fakulta. Praha 2014. 161 strana, 3 tab., 9 map, 57 obr.

Práce o 11 částech se skládá z úvodu, 6 textových kapitol, závěru, seznamu použitých pramenů a literatury, seznamu vyobrazení, seznamu zkratk a z příloh.

Práce založené na podrobném shromáždění nálezů v určitém regionu považuji za velmi důležité. Neboť poskytují, pokud možno, ucelený pohled nejen do pramenné základny ale také do vývoje a stavu znalostí oboru v daném území, jaké × což v podobně zaměřených dílech encyklopedického charakteru nemůžeme najít. Navíc význam takové práce, a tudíž i jejího autora, je, na rozdíl od prací teoretického charakteru, dlouhověký – kde jsou teorie či paradigmaty, které nás oslňovaly před deseti, patnácti lety?

Práce L. Kovandové je pro Velvarsko pionýrským počinem a vlastně se svým způsobem přičleňuje k práci K. Sklenáře „Pravěké nálezy na Mělnicku a Kralupsku. I – II.“ z roku 1982. V první, stručné kapitole vymezuje sledované území a standardně charakterizuje jeho přírodní podmínky. O rozsahu územního záběru by bylo možné diskutovat, ale každý autor má právo na svou volbu – zde je otevřeně řečeno, že rozsah je dán sběrnou oblastí velvarského muzea a záslužnou aktivitou Václava Fencla v terénu.

Dějinnám bádání v regionu se autorka věnovala s výraznou pečlivostí, byť ne vždy zcela vyváženě. Možná by bylo vhodné, kdyby v případě depotu bronzových předmětů knovízské kultury zdůraznila, že pochází od Hospozína a nikoli z Velvar, jak zní sugestivní název článku K. Prokopa z r. 1912.

V obsáhlé kapitole věnované pravěkému vývoji Velvarska jsou shromážděny a podle jednotlivých období seřazeny výzkumy a nálezy. Jednotlivé výzkumy jsou pečlivě popsány a charakterizovány, možná trochu chybí hodnotící úvahy o charakteru jednotlivých lokalit, které by ze shromážděných dat mohly vyplynout (význam areálu Budihostic pro období popelnicových polí, Chržina pro dobu halštatskou či Černuce pro dobu římskou). Poněkud mne zaujaly názvy starší a mladší doba železná místo běžných označení doba halštatská a doba laténská. V žádném případě to není chyba, jen to je trochu zvláštní. Naopak postrádám vyjmenovanou nebo vyčleněnou pasáž pro pozdní dobu bronzovou, podle pasáží pro eneolit (autorka se zjevně přiklání k dosavadnímu pojetí štítarských nálezů jako konečné fáze knovízské kultury).

Kapitola o povrchových sběrech je v podstatě shrnutím a zhodnocením téměř padesátileté práce v terénu kralupského rodáka Václava Fencla (sběry, průzkumy, popularizační články, viz též pasáž o použitých pramenech). Tuto pasáž považuji za významnou jak pro poznání pravěku v regionu tak pro poznání práce neprofesionálních archeologů.

Zasazení Velvarska do širšího kontextu představuje propojení s Kralupskem. Tento postup mimoděk prozrazuje, že i autorka předestřela gravitaci velkých řek, zde Vltavy. Možná mohla více vyzdvihnout zlaté náramky z Minic (Lehrberger, G. - Fridrich, J. - Gebhard, R. - Hrala, J. (eds.) 1997: *Das prähistorische Gold in Bayern, Böhmen und Mähren: Herkunft - Technologie - Funde*. Band I: Textband. Band II: Kataloge/Tafeln. Beilagen: Karten. Památky archeologické, Supplementum 7. Praha: Archeologický ústav AV ČR.), případně, pro rámeček minického hradiště, kostrový hrob bylanské kultury v Minicích, ppč. 75 (L. Horáková-Jansová, *Památky archeologické XXXVIII*, 1932, 92-98.). Přehled lze doplnit i sídlištěm bylanské kultury v Olovnici, které jsme zjistili s V. Fenclem v r. 1975.

Seznam použitých pramenů představuje poctivou kompilaci zpráv. Seznam literatury by bylo možné doplnit některými tituly (Fridrichová, M. 1987: *Bylanská sídliště ve středních Čechách. Vývoj osídlení*. Praha: nepubl. kandidátská práce; Charvátová, K. - Spurný, V. - Venclová, N. 1992: *Nálezové zprávy Státního archeologického ústavu v Praze 1919-1952*. Praha: Archeologický ústav ČSAV; Slabina, M. 1981: *Hallstatt-period walled site at Kralupy n. Vlt. - Minice, Central Bohemia*. In: *Xe Congrès International des Sciences Préhistoriques et*

Protohistoriques Mexico. Nouvelles archéologiques dans la République socialiste Tchèque. Prague - Brno, 80-81; Chytráček, M. - Danielisová, A. - Trefný, M. - Slabina, M. 2010: Zentralisierungsprozesse und Siedlungsdynamik in Böhmen (8.-4. Jh. v. Chr.). Forschungen und Berichte zur Vor- und Frühgeschichte in Baden-Württemberg 120/II, 155-173. Stuttgart; Waldhauser, J. 2001: Encyklopedie Keltů v Čechách. Praha: Nakladatelství Libri.). Analýzy bronzů z depotu u Hostína jsou pak skryté pod lokalitou Velvary (Frána, J. 2004: Analýzy složení měděných slitin z Hornického muzea Příbram. Archeologie ve středních Čechách 8, 301-306; Chvojka, O. – John, J. - Menšík, P. - Frána, J. - Křivánek, R. 2010: Hradec u Nuzic (okr. České Budějovice). Hradiště na soutoku Lužnice a Židovy strouhy. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 23, 53-71.) a opravit citaci poslední práce o depotech (Smejtek, L. - Lutovský, M. - Militký, J. 2013: Encyklopedie pravěkých pokladů v Čechách. Praha: Libri.), nikoli jen L. Smejtek.

Přílohy obsahují katalog lokalit a nálezů a katalog fondu velvarského muzea. V katalogu nálezů je škoda, že v popisu nálezů nejsou uvedena čísla vyobrazení v přílohách (snímek depotu z Hospozína není označen – mezi obr. 56 a 57). Popis nálezů v rámci jednotlivých katastrů je členěn podle kultur. Orientace v nich je tak snadnější, ztratil se tak ale přehled o rozsahu osídlení podle katastrálních čísel nebo označení pozemků.

Vzhledem ke stránkovému rozsahu práce je počet chyb v podstatě zanedbatelný, ať to jsou překlepy (str. 11, 22, 59, 121), chyby ve jménech (str. 13, 83) nebo nepřesná formulace („nálezy archeologie“ na str. 7).

Práce se vyznačuje pečlivostí a podle mého názoru splňuje nároky kladené na diplomovou práci a doporučuji ji k obhajobě. Práci navrhuji hodnotit známkou velmi dobře.

V Praze dne 18. června 2014

PhDr. Miloslav Slabina